

ΚΛΕΙΩ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ

ΜΗΝΟΣ ΕΝ ΛΕΙΨΙΑΙ.

Τόμος Γ'.
ΑΡΙΘΜ. 8 (56).

Συνδρομή, άρχομένη από 1. Ιανουαρίου και 1. Ιουλίου έκάστου έτους, έξάμηνος μόνον
και προπληρωτέα: Πανταχού φράγκ. χρ. 10 ή μάρκ. 8.

ΕΤΟΣ Γ'.

τῇ 15/27. Απριλίου 1887.

ΦΕΡΔΙΝΑΝΔΟΣ ΛΕΣΣΕΨ.

Κατά την τελευταίαν δεκαπενταετίαν ή πρωτεύουσα τῆς γερμανικῆς Αυτοκρατορίας ἐφιλοξένησε πλείστους ὅσους διαπρεπεῖς ξένους καὶ ἡγεμόνας, ἀλλ' εἰς οὐδένα παρεσκεύασε τόσον λαμπρὰν καὶ θερμὴν ὑποδοχὴν, ὅσον εἰς τὸν μέγαν Γαλάτην, τὸν κόμητα Λεσσέψ. Ὁ ἀνὴρ οὗτος δὲν συνέδεσε τὸ ὄνομά του πρὸς τὰ διπλωματικὰ ἐγχειρήματα τῶν σημερινῶν χρόνων, δὲν ἦλθεν ὡς ἀπεσταλμένος μεγάλου ἔθνους, ἀλλ' ἦλθεν ὡς ἀπλοῦς ἰδιώτης. Καὶ ὅμως ἡ τε αυτοκρατορικὴ τῆς Γερμανίας οἰκογένεια, ὁ Βίσμαρκ καὶ μετ' αὐτοῦ πάντες οἱ ἐν τῇ πρωτεύουσῃ διατρίβοντες ἐπίσημοι ἄνδρες, ἡ ἀριστοκρατικὴ κοινωνία, οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς ἐπιστήμης, ὁ τύπος καὶ ἅπας ὁ λαὸς προσῆλθον ἀδρόοι ἵνα τιμήσωσι τὸ ἔξοχον τῆς Γαλλίας τέκνον. Ἡ κατὰ τὸ τελευταῖον χρονικὸν διάστημα ἐπελθοῦσα ψυχρότης εἰς τὰς μεταξὺ Γαλλίας καὶ Γερμανίας σχέσεις ἴσως συνετέλεσεν εἰς τὸ ν' ἀποδώσωσιν ἐν Βερολίνῳ μεγαλειτέραν τοῦ δέοντος σημασίαν εἰς τὴν ἐπίσκεψίν του, ἀλλ' οὐδεὶς θ' ἄρνηθῇ, ὅτι ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς κοινωνικῆς

ἀναπύξεως καὶ τοῦ πολιτισμοῦ ὁ Λεσσέψ δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ μόνον ὡς Γάλλος, ἀλλὰ καὶ ὡς εὐγενὲς ὅλης τῆς ἀνθρωπότητος τέκνον, ὡς μεγαλοφυὲς ἀνὴρ, ὅστις δι' ἀκαμά-

του δραστηριότητος καὶ ὑπερόχου συνέσεως ἐσχεδίασε καὶ διεξήγαγεν ἐπιτυχῶς ἀπραγματοποίητα ἐγχειρήματα καὶ ὅστις παρ' ὅλας αὐτοῦ τὰς ἐπιτυχίας ἐτήρησε χαρακτηῖρα καὶ μεγαλεῖον ἀνώτερον πάσης χυδαίας προσβολῆς.

Πασίγνωστα καὶ ἀξιοθαύμαστα εἶνε τὰ ἔργα τοῦ δαιμονίου ἀνδρός, ἅτινα ἔφερεν αὐτὸς εἰς πέρας. μόνος ἀντιπαλαίσας κατ' ἀνυπερβλήτων δυσχερειῶν, ἃς δὲν εἶχον δυναθῇ νὰ κατανικήσωσιν ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας αὐτοκράτορες καὶ βασιλεῖς, ὧν μετὰ θαυμασμοῦ ἀναφέρει τὰ ὀνόματα ἡ ἱστορία. Ῥαμφῆς, ὁ μέγας Αἰγύπτιος κατακτητῆς καὶ μετέπειτα οἱ Πτολεμαῖοι καὶ οἱ Αυτοκράτορες τῆς Ῥώμης ἀπεδειλίαν πρὸ τοῦ σχεδίου τῆς τομῆς τοῦ Σουέζ, ὅπερ ἐπραγμάτωσεν ὁ ἔξοχος τῆς Γαλλίας πολίτης. Ἡ σουεζικὴ διώρυξ εἶνε ἀπὸ δεκαοκταετίας παραδεδομένη εἰς τὴν παγκόσμιον συγκοινωνίαν, πάντες δὲ οἱ φόβοι, οὓς πρὸ

ΦΕΡΔΙΝΑΝΔΟΣ ΛΕΣΣΕΨ.

Ἐκ παρισιανῆς φωτογραφίας.

τῶν ἐγκαινίων ἐξέφρασαν περὶ τοῦ μέλλοντός του, ἀπεδείχθησαν τέλειον ἀβάσιμοι καὶ ἅπας ὁ κόσμος τὴν σήμερον ἀπολαμβάνει τὰ ἐξ αὐτοῦ ἀγαθὰ καὶ τὰς ὠφελείας. Τὸ ἕτερον μέγα ἔργον, ἡ τομὴ τοῦ Παναμαῦ, δὲν ἀπεπερατώθη εἰσέτι, ἀλλ' ὁ κόμης ἐλπίζει ἐντὸς τριετίας νὰ ἐπιτύχη τοῦ σκοποῦ του καὶ νὰ ἰδῇ τὸ ὄνομά του ἀνεξιτήλους γράμματασι γεγραμμένον ἐν ταῖς δέλτοις τῆς ἱστορίας τοῦ νέου κόσμου. Καὶ πράγματι θριάμβους μόνον καὶ νίκας ἤρε πανταχοῦ ὁ Λεσσέφ, εἶνε δὲ ἄξιος φθόνου διότι τοὺς πάντας ὠφέλησεν ἡ μεγαλοφυΐα του, οὐδένα δ' ἐκ τῶν θνητῶν ἐβλαψε.

Ἐγεννήθη τῇ 7/19. Νοεμβρίου 1805 ἐν Βερσαλλίαις καὶ ἔσχε πατέρα τὸν βαρῶνον Ἰωάννην Βαπτιστὴν Βαρδελμεῦ Λεσσέφ, ἐταῖρον καὶ σύντροφον τοῦ μεγάλου περιηγητοῦ Λαπεϋρόυζ. Κατ' ἀρχὰς ἐπεδόθη εἰς τὸ διπλωματικὸν στάδιον καὶ διορίσθη ἀλλεπαλλήλως πρόξενος ἐν Καίρῳ, Ῥοττερδάμῃ, Μαλάγγᾳ καὶ Βαρκελώνῃ. Ἀφ' οὗ δὲ τῷ 1848 ὑπηρέτησεν ὡς πρεσβευτῆς τῆς Γαλλίας ἐν τῇ αὐτῇ τῆς Μαδρίτης καὶ τῷ 1849 ἀπῆλθεν εἰς Ῥώμην ὡς ἑκτακτος

ἀπεσταλμένος, παρητήθη τῆς ὑπηρεσίας καὶ ἀπῆλθεν εἰς Αἴγυπτον τῷ 1854, προσκληθεὶς ὑπὸ τοῦ τότε Χεδίβου Σαῖδ πασᾶ, καὶ ἐνταῦθα συνέλαβε τὴν ἰδέαν τοῦ ἡρακλείου ἐκείνου ἔργου, εἰς ὃ ἀφιέρωσε τὰ ἐξῆς δεκαπέντε τοῦ βίου του ἔτη. Τῇ 13/25. Ἀπριλίου 1859 ἤρξαντο αἱ διορυκτικαὶ ἐργασίαι καὶ ἀπὸ τῆς 4. μέχρι τῆς 8. Νοεμβρίου τοῦ 1869 διήρκεσαν αἱ ἐορταὶ τῶν ἐγκαινίων τῆς διώρυγος. Ὁ Λεσσέφ εἶχε διεξαγάγει ἔργον, πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ ὁποίου μάτην εἶχον ἀγωνισθῇ ὁλόκληροι αἰῶνες πρὸ αὐτοῦ, ἡδύνατο ἐπομένως τώρα ν' ἀναπαυθῇ, ἀλλ' αὐτὸς δὲν ἐφρυσυγχάζει ἐπὶ τῶν δαφνῶν του. Ἐσχεδίασε νέα γιγάντια ἔργα — τὴν στρώσιν σιδηροδρομικῆς γραμμῆς διασχίζούσης εἰς τὸ μέσον τὴν κεντρικὴν Ἀσίαν, τὴν μετοχέτευσιν τῶν ὑδάτων τῆς Μεσογείου θαλάσσης εἰς τὴν Σαχάραν, — ἕως οὗ ἀπεφάσισε νὰ ἐπιχειρήσῃ τὴν τομὴν καὶ τοῦ ἱσθμοῦ Παναμαῦ καὶ νὰ συνενώσῃ οὕτω τὰ ὕδατα τοῦ Εἰρηνικοῦ καὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ.

—

ΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΑΙ ΟΔΟΙ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΗΝ ΚΑΙ ΤΑΣ ΙΝΔΙΑΣ.

Ἡ Μικρὰ Ἀσία ὑπῆρξεν ἑκπαλαὶ ἡ μεγάλη λεωφόρος, δι' ἧς οἱ λαοὶ τῆς Ἀνατολῆς προήλασαν εἰς τὸ ἑλληνικὸν ἀρχιπέλαγος καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην. Καθὼς ὅμως οἱ εἰς Ἀμερικὴν μεταναστεύοντες Εὐρωπαῖοι μετ' ἀγάπης ἀτενίζουσι πρὸς τὴν μητέρα των, οὕτως οἱ τε Πελασγοὶ καὶ οἱ Ἕλληνες ἔστρεφον πάλιν τὰ βλέμματά των πρὸς τὰς χώρας, ὁπόθεν εἶχον ἔλθει, πρὸς τὰς εὐφόρους πεδιάδας τοῦ Τίγρητος καὶ τοῦ Εὐφράτου καὶ πέραν τούτων πρὸς τὰς ὄχθας τοῦ Ἰνδοῦ καὶ τοῦ Γάγγου. Τὸ μυστηριῶδες θάλαττον, ὅπερ ἐλκύει τὸν κάτοικον τοῦ βορρᾶ πρὸς νότον, ἔσυρε καὶ τοὺς κατοίκους τῶν ἀνατολικῶν ἀκτῶν τῆς Μεσογείου θαλάσσης πρὸς ἀνατολάς. Ὁ ἰδιόρρυθμος σχηματισμὸς τῆς ἐν ἡ κατώκουν γῆς, ἡ ἔλλειψις πλωτῶν ποταμῶν καὶ ἡ ἐγγύτης τῆς θαλάσσης ὑπέδειξαν εἰς τε τοὺς Φοίνικας καὶ τοὺς Ἕλληνας, ὅτι τὸ μέλλον των ἔπρεπε νὰ στηρίζωσιν ἐπὶ τοῦ ὕγρου στοιχείου. Οἱ βαθέως τὴν χώραν διατέμνοντες κόλποι, ὁ σχηματισμὸς αὐτῶν καὶ ἡ κανονικὴ μεταβολὴ τῶν ἀτμοσφαιρικῶν ρευμάτων ἠνθόουν καὶ ὑπεροχίζον τὰς ναυτοπολικὰς ἐπιχειρήσεις εἰς Ἀραβίαν καὶ Ἰνδικήν.

Ἡ τελευταία αὕτη χώρα ἑκπαλαὶ ὑπῆρξεν ὁ κύριος σκοπὸς τῶν προηγμένων λαῶν, οἵτινες θεωροῦνται φορεῖς τοῦ ἡμετέρου πολιτισμοῦ. Καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι πολλάκις ἐξῆλθον τῆς ἀπομονώσεώς των καὶ ὁ Διόδωρος μετὰ θετικότητος ἀφηγεῖται, ὅτι ὁ βασιλεὺς Ῥαμφῆς ὁ μέγας (1388—1322 π. Χ.) προήλασε νικηφόρος μέχρι τοῦ ποταμοῦ Γάγγου. Οὗτος ἐπίσης πρῶτος ἐπειράθη νὰ διορύξῃ τὸν ἱσθμὸν τοῦ Σουέζ, ἡ ἐκτέλεσις ὅμως τοῦ μεγαλεπήβολου του σχεδίου ἦτο πεπωμένον νὰ γίνῃ εἰς πολὺ νεωτέρους χρόνους. Ἐπτακόσια ἔτη μετὰ τὸν Ῥαμφῆν τοῦτον ὁ βασιλεὺς Νεκὼ ἐπεχείρησε μεγάλην ἐκστρατείαν πρὸς νότον καθ' ἣν πιθανῶς τὰ αἰγυπτιακὰ σκάφη περιέπλευσαν τὴν ἀφρικανικὴν ἡπειρον. Εἴπομεν αἰγυπτιακὰ ἐννοοῦντες τοὺς Φοίνικας, ὑπηρετοῦντας τότε τοὺς Φαραῶ τῆς Αἰγύπτου, διότι οἱ θαλασσοπόροι οὗτοι ἦσαν κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους οἱ σπουδαιότατοι καὶ δραστηριώτατοι μεστὰι τῆς συγκοινωνίας τῶν λαῶν ἀπὸ τοῦ Ἰνδικοῦ μέχρι τοῦ ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ. Τὰ ἐμπορεῖα αὐτῶν εἶχον ἐν τῷ Περσικῷ κόλπῳ καὶ ἐν τῇ νοτιοανατολικῇ ἄκρᾳ τοῦ Εὐξείνου πόντου, ἐκεῖ

ἀκριβῶς ὅπου τὴν σήμερον καταλήγει ἡ ὑπὸ τῶν Ῥώσων στρωθεῖσα μεγάλη ἐμπορικὴ ὁδὸς τοῦ μέλλοντος, — ἐν Βατούμ. Ἐντεῦθεν διεπορθεύθησαν ἐπὶ τῆς ἀντίπεραν ὄχθης παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Βορουθένους, τοῦ σημερινοῦ Δνειπέρου, καὶ διὰ ξηρᾶς ἔφθασαν εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης, ὁπόθεν μετέφερον εἰς τοὺς νοτίους λαοὺς τὸ πολύτιμον ἤλεκτρον. Τὴν αὐτὴν ἀκριβῶς διεύθυνσιν ἀκολουθεῖ καὶ τὸ σημερινὸν τῆς Ῥωσσίας ἐμπόριον ἐξ Ὀδησοῦ εἰς Ῥίγαν ἀφ' ἐνός, καὶ ἀφ' ἐτέρου ἐκ τοῦ λιμένος τοῦ Βατούμ μέχρι τοῦ Περσικοῦ κόλπου. Οἱ Φοίνικες μάλιστα εἶχον ὑποδείξει καὶ τὴν ὁδόν, δι' ἧς οἱ Εὐρωπαῖοι κατόπιν ἀνεκάλυψαν καὶ ἐγνώρισαν τὴν Ἀμερικὴν· ἀναμφίβολον εἶνε, ὅτι εἶχον οἰκίσει τὰς Καναρίους νήσους καὶ πιθανὸν ὅτι εἶχον γνωρίσει τὸς Φερόας καὶ τὴν Ἰσλανδίαν, τοὺς σταθμοὺς δηλαδὴ ἐκείνους, ἀφ' ὧν μετὰ πάροδον διςχιλίων ἐτῶν ὁ Ἐριχ Ῥάουδα ἀπεβιβάσθη εἰς Γροιλανδίαν, ὅπως καὶ ὁ Κολόμβος πεντακόσια ἔτη μετὰ ταῦτα διὰ τῶν Κανάριων νήσων ἀνεκάλυψε τὴν ὁδὸν πρὸς τὴν κεντρικὴν Ἀμερικὴν.

Παρ' ὅλον τῶν πλοῦτον τῶν ἀργυρωρυχείων τῆς Ἰσπανίας, τῶν μεταλλείων τῆς μεγάλης Βρετανίας καὶ τοῦ ἡλέκτρον τῶν ἀκτῶν τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης, παρ' ὅλους τοὺς δελεαστικούς μύθους δι' ὧν ἡ φαντασία τῶν λαῶν ἐκαλλώπιζε καὶ ἐξεθεύαζε τὸ δυτικὸν ἄκρον τοῦ τότε γνωστοῦ κόσμου, ἡ Ἰνδικὴ πάντοτε διετέλεσεν ἡ χώρα τῶν πόθων, τῶν θαυμάτων καὶ τῶν ἀπειραριθμῶν μύθων. Ἡ Ἐρυθρὰ θάλασσα καὶ ἡ διὰ Παλμύρας (ἐν Συρίᾳ) ἄγουσα λεωφόρος ἦσαν οἱ δρόμοι, δι' ὧν ἀπὸ αἰώνων οἱ Φοίνικες συνεκoinώνουν ἐμπορικῶς πρὸς τὴν Ἰνδικὴν καὶ τὴν Ἀραβίαν, ἕως οὗ ὁ βασιλεὺς Σολομὼν ἐν Γασίων Γαβερ παρὰ τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν ἐναυπήγησεν ἴδιον στόλον καὶ ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ βασιλέως τῆς Φοινίκης Χιράμ ἐπεχείρησε τοὺς γνωστούς ἐκ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης πλοῦς πρὸς τὴν Σωφίρᾳ ἡ Σουφίρ, τὴν δυτικὴν παραλίαν τῆς Ἰνδικῆς. — «Καὶ οἱ παῖδες Σαλωμὼν καὶ οἱ παῖδες Χιράμ ἐφερον χρυσίον τῷ Σαλωμὼν ἐκ Σουφίρ, καὶ ξύλα πένικινα, καὶ λίθον τίμιον.*)

Ἐν γένει πᾶσαι αἱ ἄχρι τοῦδε γεγόμεναι συγκριτικαὶ

*) Παραλειπ. Β'. Κεφ. ΙΧ.